

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 256/2017-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. apríla 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bauer s. r. o., Dénešova 1106/19, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Richard Bauer, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S 41/2015 a jeho uznesením zo 4. júna 2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžo 278/2015 a jeho uznesením z 28. septembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), doplnená podaním doručeným 25. januára 2017, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S 41/2015 a jeho uznesením zo 4. júna 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžo 278/2015 a jeho uznesením z 28. septembra 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou krajskému súdu domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Leopoldov č. 400857-1/2014-DT z 2. januára 2015 (ďalej len „rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu“) v spojení s prvostupňovým rozhodnutím č. 400857-1/2014 DT z 5. decembra 2014, ktorým bol sťažovateľovi uložený disciplinárny trest – celodenné umiestnenie do uzavretého oddielu na dobu 10 dní.

3. Krajský súd napadnutým uznesením podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) konanie o podanej žalobe zastavil s odôvodnením, že nemá právomoc preskúmať žalobou napadnuté rozhodnutia. Ďalej rozhodol, že po právoplatnosti rozhodnutia bude vec postúpená Krajskej prokuratúre v Trnave. Zároveň nepriznal trovy konania žiadnemu účastníkovi.

4. Sťažovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu odvolanie. Zároveň sa podaním z 1. augusta 2016 domáhal na najvyššom súde okrem iného aj sprístupnenia kompletnej kópie spisu krajského súdu, a to ešte predtým ako bude vo veci najvyšším súdom rozhodnuté. Taktiež podaním z 22. augusta 2016 žiadal aj o rozšírenie petitu žaloby. O odvolaní podanom proti predmetnému uzneseniu krajského súdu rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že zmenu žaloby nepripustil a odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu potvrdil. Vo svojom rozhodnutí najvyšší súd dôvodil, že dospel k rovnakému právnomu záveru ako krajský súd, a síce že rozhodnutia napadnuté žalobou nemôžu byť predmetom súdneho prieskumu podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

5. Ďalej sťažovateľ uvádza, že jeho žiadosti o sprístupnenie spisu nebolo vyhovené, preto sa podaním z 3. októbra 2016 domáhal na krajskom súde nápravy, ktorý mu prípisom z 12. októbra 2016 oznámil, že takého podanie neeviduje. Ďalším prípisom (z 30. novembra 2016) krajský súd v časti poskytnutia kompletnej fotokópie spisu sťažovateľovi oznámil, že z dôvodu postúpenia celého spisového materiálu na príslušnú prokuratúru je potrebné žiadosť adresovať Krajskej prokuratúre v Trnave.

6. Sťažovateľ uvádza, že napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené jeho v sťažnosti označené základné práva podľa ústavy a listiny, ako aj práva podľa dohovoru, pretože uložením disciplinárnych trestov došlo k zásahu do jeho základných práv a slobôd a preskúmanie rozhodnutí takéhoto charakteru nesmie byť v zmysle čl. 46 ods. 2 ústavy z právomoci súdov vylúčené. Sťažovateľ v nadväznosti na to argumentuje, že rôzne obmedzenia spojené s uložením disciplinárneho trestu umiestnenia do uzavretého oddielu mali zásadný vplyv na kvalitu jeho základných práv na súkromný a rodinný život, na zachovanie dobrej povesti, na vzdelanie a pod.

7. Sťažovateľ trvá na tom, že *„rozhodnutia žalovaného, ako orgánu verejnej správy, ktoré nie sú výslovným zákonným ustanovením zo súdneho prieskumu vylúčené, nemožno svojoľne, arbitrárne a nezákonne porušujúc pri tom namietané práva sťažovateľa vylúčiť zo súdneho prieskumu a rozhodnutia žalovaného, ako rozhodnutia, ktoré sa dotýkali základných práv sťažovateľa, mali byť podľa sťažovateľa riadne podrobené súdnemu prieskumu zo strany porušovateľov v namietaných konaniach“*.

8. Sťažovateľ je toho názoru, že postupom krajského súdu, ktorý konanie vo veci ním podanej žaloby zastavil, a následne postupom najvyššieho súdu, ktorý toto konanie potvrdením napadnutého uznesenia krajského súdu odobril, došlo k porušeniu jeho označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru, keďže podľa jeho názoru všeobecné súdy mu bez zákonného odôvodnenia a zákonného podkladu upreli možnosť súdneho prieskumu rozhodnutí o uložení disciplinárneho trestu *«ako rozhodnutí orgánu verejnej správy (žalovaného), v „správnom súdnictve“ podľa príslušných ustanovení O.s.p., na podklade ním riadne a včas podanej žaloby»*.

9. Sťažovateľ na základe prezentovanej argumentácie ústavný súd žiada, aby o jeho veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, obe napadnuté rozhodnutia zruší a vráti vec krajskému súdu na nové konanie a prizná mu tiež finančné zadost'učinenie v sume 4 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Predmetom konania pred ústavným súdom je namietané porušenie v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy a listiny, ako aj práv podľa dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 S 41/2015 a jeho uznesením zo 4. júna 2015 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžo 278/2015 a jeho uznesením z 28. septembra 2016, ktorými konajúce súdy rozhodli o zastavení konania vo veci správnej žaloby sťažovateľa.

K postupu a napadnutému uzneseniu krajského súdu

14. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých namieta, sa mohol sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

15. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

16. Z obsahu sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnuté uznesenie krajského súdu vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, boli predmetom súdneho prieskumu realizovaného najvyšším súdom na základe podaného odvolania sťažovateľa. Odvolacie konanie bolo skončené napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru prvostupňovým uznesením krajského súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu. Na prerokovanie tejto časti sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnuť.

K postupu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

17. Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, v ktorom najvyšší súd potvrdil správnosť záverov rozhodnutia krajského súdu, ktorý rovnako ako najvyšší súd konštatoval, že žalobou sťažovateľa napadnuté rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu nepodlieha prieskumu rozhodnutí v rámci správneho súdnictva.

18. V úvode odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyšší súd poukázal na relevantné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (pretože s poukazom na § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval najvyšší súd ako súd odvolací v konaní podľa predpisov účinných do 30. júna 2016, teda podľa Občianskeho súdneho poriadku) a po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k odvolaním napadnutému uzneseniu krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu v zmysle § 219 ods. 2 OSP skonštatoval, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem uvedených v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu [zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z. z.), zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov],

ktoré vytvárali podľa názoru najvyššieho súdu dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku o zastavení konania, pretože aj najvyšší súd ako súd odvolací dospel k záveru, že rozhodnutie napadnuté žalobou sťažovateľa nemôže byť predmetom preskúmania súdom podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku.

19. Iba na zdôraznenie správnosti odvolaním napadnutého uznesenia krajského súdu najvyšší súd poukázal na to, že sa pridržiaval jednotnej judikatúry najvyššieho súdu, v zmysle ktorej preskúmané rozhodnutie nemožno považovať za rozhodnutie orgánu verejnej správy podliehajúceho súdnemu prieskumu v zmysle § 244 a nasl. OSP, a následne na svoju podporu citoval z uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sžo 96/2014 z 26. marca 2015, sp. zn. 2 Sžo 14/2013 z 18. decembra 2013, ako aj sp. zn. 6 Sžo 53/2011 z 20. marca 2012.

20. V súvislosti s poukazom sťažovateľa na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sžo 42/2012 z 18. septembra 2012, na odôvodnení ktorého postavil svoje odvolanie, najvyšší súd ustálil, že išlo o „*ojedinelý prípad, v ktorom sa Najvyšší súd Slovenskej republiky bez uvedenia bližších dôvodov odchytil od svojej ustálenej rozhodovacej činnosti. Nakoľko sa v prípade uvedeného rozhodnutia jedná o unikátny exces, odvolací súd sa rozhodol naň neprihliadať a postupovať v línii jednotnej rozhodovacej činnosti vytvorenej množstvom rozhodnutí obsahujúcich jednotný názor o nemožnosti súdneho prieskumu rozhodnutia žalovaného o uložení disciplinárneho trestu podľa zákona o výkone trestu odňatia slobody v zmysle piatej časti O.s.p.*“.

21. Ústavný súd odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktoré bolo podkladom pre právny záver o zastavení konania, považuje za náležité, logické a predovšetkým plne korešpondujúce podstate a účelu aplikovanej právnej úpravy.

22. Ústav na výkon trestu odňatia slobody pri ukladaní disciplinárneho trestu odsúdenému nerozhoduje ako správny orgán (s výnimkou prípadu podľa § 97n ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z., ak má konanie odsúdeného znaky priestupku). Disciplinárne trestanie odsúdených v rámci výkonu trestu odňatia slobody má totiž ideový a aj normatívny základ v trestnej oblasti a je len pokračovaním výkonu trestnej politiky štátu voči páchatelom trestných činov, ktorá sa formalizovane prejavuje počnúc prípravným konaním,

pokračujúc konaním pred súdom, prijatím právoplatného rozsudku o vine a treste, ktorý sa v prípade trestu odňatia slobody vykonáva za zákonom ustanovených podmienok v určených zariadeniach. Podradenie disciplinárneho trestania odsúdených v rámci výkonu trestu odňatia slobody pod správne právo a jeho následné preskúmavanie správnymi súdmi by z dogmatického hľadiska znamenalo nesprávnu unifikáciu dvoch dichotomických právnych odvetví s odlišnými právnymi zásadami a odlišným spoločenským účelom (obdobne III. ÚS 631/2015, III. ÚS 715/2016).

23. Ústavný súd navyše poznamenáva, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nielenže korešponduje uvedenej právnej dogmatike, ale má jasný základ aj v platnom a účinnom práve, keďže podľa ustanovenia § 97n ods. 1 zákona č. 475/2005 Z. z. okrem stanovenej výnimky rozhodnutie o uložení disciplinárnej odmeny a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu nie je preskúmateľné súdom.

24. K námietke sťažovateľa týkajúcej sa jeho žiadosti o vyhotovenie kópie spisového materiálu, ktorú adresoval krajskému súdu a ktorej nebolo vyhovené, ústavný súd uvádza, že sa stotožňuje s celkom logickým stanoviskom krajského súdu, ktoré bolo obsahom oznámenia č. k. 14 S 41/2015-68 z 30. novembra 2016, ktorý sťažovateľa s jeho žiadosťou o vydanie kópie súvisiaceho spisového materiálu odkázal na orgán verejnej moci (Krajská prokuratúra v Trnave), ktorému bola vec sťažovateľa, a teda aj súvisiaci spisový materiál odovzdaný po zastavení namietaného konania a postúpení veci.

25. S ohľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

26. Z dôvodu odmietnutia sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. apríla 2017